

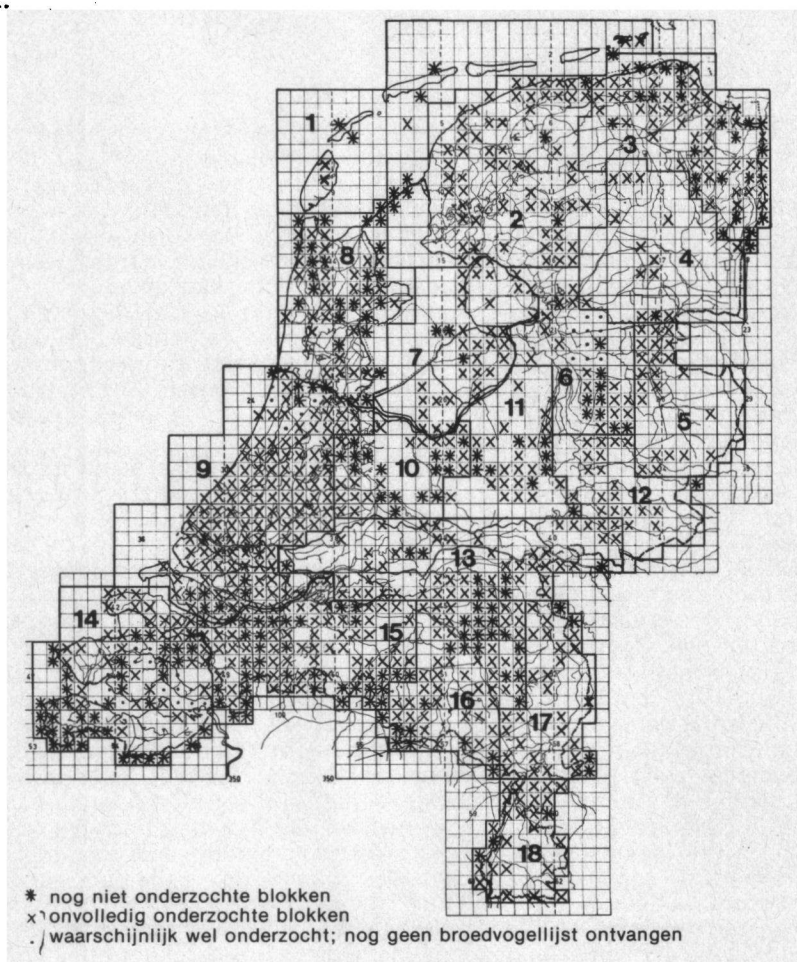
Het Ornithologisch Atlasproject in 1976

SOVON-mededeling no. 8

Met het nieuwe broedseizoen is er weer een drukke tijd aangebroken voor de medewerkers aan het Atlasproject. Dit is immers het een na laatste jaar dat gegevens verzameld kunnen worden voor de Atlas van de Nederlandse broedvogels. Het blijkt dat er nog heel wat te doen valt. De meest urgente gebieden zijn weergegeven in figuur

1, die de stand van zaken op 11 februari 1976 geeft. Het belangrijkste zijn de met * gemerkte vakken. Deze representeren de blokken waar nog niets aan gedaan is. Het wordt hoog tijd dat ook hier met de inventarisatie begonnen wordt; wanneer dat wordt uitgesteld tot volgend jaar, lopen we het risico dat deze gebieden niet volledig kunnen worden onderzocht en aanvulling van de gegevens is dan niet meer mogelijk.

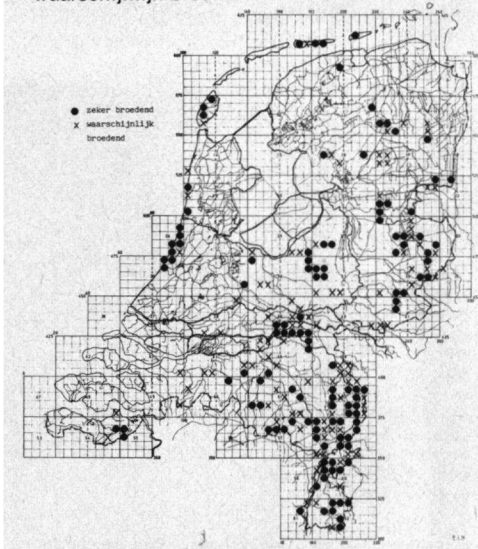

Figuur 1 Stand van het Ornithologisch Atlasproject op 11 februari 1976.

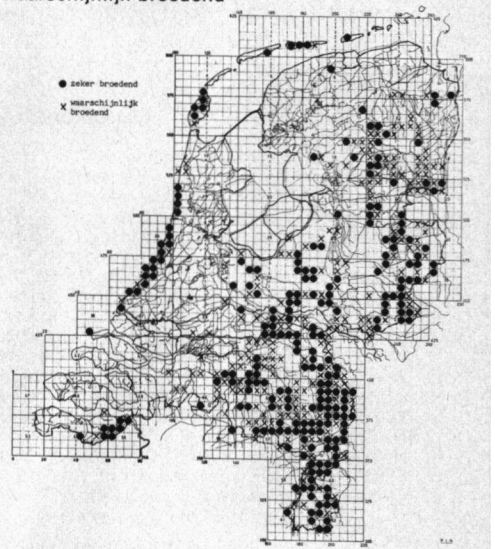
De afwijkende werkwijze die in district 9 (Zuid-Holland) wordt gevolgd, maakt het moeilijk te bepalen welke blokken volledig zijn onderzocht.

zeker broedend
waarschijnlijk broedend

zeker broedend
waarschijnlijk broedend

Figuur 2 Verspreiding van de Roodborsttapuit in het broedseizoen in de jaren 1973 en 1974.

Figuur 3 Verspreiding van de Roodborsttapuit in het broedseizoen in de periode 1973 tot en met 1975.

De belangrijkste probleemgebieden liggen in Zeeland en Noord-Brabant. Hier is nog een duidelijke tekort aan medewerkers. Opvallend is verder dat het vaak blokken langs de landsgrens betreft, waarvan het Nederlandse gedeelte soms aanmerkelijk kleiner is dan 2500 ha. Wellicht is het mogelijk dat iemand, die een aangrenzend blok onderzoekt, zo'n klein grensblok voor z'n rekening neemt.

Hoe vaak het voorkomt dat een blok in één broedseizoen niet volledig kan worden geïnventariseerd, blijkt uit het grote aantal met X gemerkte vakken. Wat deze blokken betreft zijn er globaal twee mogelijkheden: Ofwel een deel van het gebied is intensief onderzocht en de rest is nog niet bekeken, ofwel het gehele blok werd oppervlakkig geïnventariseerd maar een aantal soorten, waarvan redelijkerwijs kan worden aangenomen dat ze daar voorkomen, kon nog niet worden gemeld als zeker of waarschijnlijk broedend. Het zal een ieder duidelijk zijn dat hieraan nog enige aandacht moet worden besteed.

Minder belangrijk, maar zeker niet overbodig, is een bezoek aan de gebieden die in voorgaande jaren al goed werden onderzocht. De kans is groot dat er toch nog het een en ander over het hoofd is gezien, of dat een soort zich nu voor het eerst in dat blok heeft gevestigd. Misschien lukt het en passant ook om het broeden te bewijzen van soorten, die al eerder waren gesignaleerd als mogelijk of waarschijnlijk broedend.

Een ieder die mee wil werken aan dit onderzoek kan een of meer 5x5 km blokken op broedvogels onderzoeken. Het is ook mogelijk om slechts een gedeelte van een blok te doen. Ten slotte zijn ook losse waarnemingen van zeldzamere soorten altijd welkom. Tijdens een excursie naar een vogelrijk gebied, ziet u allicht eens iets dat de moeite waard is om door te geven. Vooral in die gebieden, waar nog onvoldoende is geïnventariseerd, zijn losse waarnemingen extra waardevol. Voor al deze gevallen kunt u contact opnemen met de districtscoördinator van het betreffende gebied.

Voortgang Atlasproject

De voortgang van het Atlasproject kunnen we illustreren met het volgende voorbeeld. De figuren 2 en 3 geven de voorlopige verspreiding van de Roodborsttapuit na respectievelijk twee en drie jaar onderzoek. Het blijkt steeds duidelijker, dat deze soort lang niet zo zeldzaam is, als eerst werd gedacht. Vooral in Limburg en oostelijk Brabant is hij tamelijk algemeen (2 - 10 paren per blok). Het lijkt er nu op dat deze soort voorkomt in de duinen en ten zuidoosten van de lijn Sas van

Gent-Hilversum-Groningen. We zijn benieuwd of de Roodborsttapuit ook zal blijken voor te komen rond Breda en ten oosten van 's-Hertogenbosch, wanneer ook hier goed geïnventariseerd is. Hieruit blijkt dat naarmate meer blokken goed zijn onderzocht, ons inzicht in de verspreiding van een soort toeneemt.

DISTRICTSCOÖRDINATOREN ORNITHOLOGISCH ATLASPROJECT.

- D 1 (Waddenellanden) C. Swennen, NIOZ, Postbus 59, Texel (02220-2123)
- D 2 (Friesland) J. de Jong, E. A. Borgerstraat 66, Joure
- D 3 (Groningen) G. Meeuwissen, Blekerstraat 7, Groningen (050-181835)
- D 4 (Drenthe) A. J. van Dijk, Ootmaandijk 1, Uffelte (05215-331)
- D 5 (Twente) H. A. Meek, Borgstadweg 2, Groot Agelo 7922 (05419-2136)
- D 6 (Overijssel) J. J. Nap, H. Dunantstraat 7, Kampen (05202-3336)
- D 7 (IJsselmeerpolders) W. Schipper, De Morinel 54, Dronten (03210-3291)
- D 8 (N. Holland N.) K. van de Vlies, Hertogenven 32, Heemskerk
- D 9 (Z. Holland) C. M. Lok, Prunuslaan 14, Rockanje, Voorne (01884-2246)
- D 10 (Utrecht) W. F. Alleen, Kon. Julianalaan 59, Maartensdijk (U.) (03461-2072)
- D 11 (Veluwe) H. N. Leys, Diedenweg 14, Ede (08380-13838)
- D 12 (Achterhoek) J. W. Lensink, Veerweg 28A, Gorssel (05759-2284)
- D 13 (Grote Rivieren) F. Kuijk, Postbus 37, Leersum
- D 14 (Zeeland) H. Baptist, Milieu Onderzoek Deltadienst, Meanderlaan 292, Middelburg (01180-11451)
- D 15 (N. Brabant W.) H. van Vugt, Bavelselaan 191, Breda (076-655358)
- D 16 (N. Brabant O.) D. Bosch, Clementinalaan 12, Oerle (04905-1372)
- D 17 (Limburg N.) J. Erkens, Aldenhofstraat 79, Neerbeek (Beek) (04402-2839)
- D 18 (Limburg Z.) W. F. Bult, Bredastraat 37, Heerlen (045-716718).

● R. M. Teixeira, Algemeen Coördinator Atlasproject, Rijksinstituut voor Natuurbeheer, Kemperbergerweg 11, Arnhem, 085-452991-149.

Van de Nederlandse Ornithologische Unie (NOU)

De NOU houdt in oktober a.s., ter gelegenheid van haar 75-jarig bestaan, een tweetal symposia waarop vooraanstaande binnen- en buitenlandse ornithologen resultaten van onderzoek zullen presenteren.

Het voorlopige programma van deze dagen luidt:

8 oktober te Amsterdam: 'Vogels en hun voedsel', met als sprekers J. R. Krebs (Oxford), J. Tinbergen (Groningen), P. Berthold (Mögglingen) en R. Siegfried (Cape Town).

9 oktober te Leeuwarden: 'Oecologie van wadvogels', met als sprekers P. R. Evans (Durham), L. Zwarts (Lelystad), J. Hulscher (Groningen), C. Swennen (Texel) en G. C. Boere (Vlieland).

Op **10 oktober** zullen enkele **excursies** in het wadgebied gehouden worden.

De teksten van de voordrachten zullen gepubliceerd worden in de tijdschriften van de Unie, 'Ardea' en 'Limosa'. De beide tijdschriften worden gratis aan de leden van de NOU toegezonden. Bovendien is het voor niet-leden mogelijk zich op de tijdschriften te abonneren.

Van het jubileumnummer van 'Ardea' zal een grote oplage gedrukt worden, zodat iedere geïnteresseerde zich dit nummer zal kunnen aanschaffen. In augustus zal een volledig programma van de jubileumviering verschijnen. Verzoeken om toezending van dit programma kunnen gericht worden tot de secretaris: J. H. van Balen, p/a Instituut voor Oecologisch Onderzoek, Kemperbergerweg 11, Arnhem.

Hieruit blijkt dat de NOU het niet zonder meer eens is met de visie over de toekomst van de

vogeltijdschriften in ons land zoals die in 'De Lepelaar' (nieuwsbrief van de Nederlandse Vereniging tot Bescherming van Vogels) nr. 44 - maart/april 1976 - pag. 17-18 wordt uiteengezet.

Mezen vegen de tuin schoon

Wat voor een betekenis een nestkast heeft voor een tuin beschrijft Jan L. Bos in een artikel in het blad voor tuinliefhebbers 'Onze eigen tuin' (21e jrg. no. 2, 1975). Hij berekent aan de hand van reeds bekende rapporten, dat een mezenpaar zo'n 675 rupsen per dag aan de jongen kan opvoeren. Eén mezenbroedsel kan van de achtste tot de zeventiende dag zeker een vijfduizend rupsen verwerken. 'Mezen vegen uw tuin schoon' luidt het artikel, dat uiteraard een stevig pleidooi inhoudt voor het ophangen van nestkasten.

Hij doet in een ander artikel in dit blad (21e jrg. no. 1, 1975) een stevig beroep op de lezers de spuitbus te laten staan. Hij volgde de Bussumse dr. P. L. Ploeger, die fietsend en Gierzwaluwen tellend dagelijks van huis naar station ging. Dr. Ploeger rekende hem voor, dat voor de ongeveer zestigduizend inwoners van Naarden en Bussum de Gierzwaluwen in de drie zomermaanden, dat ze hier verblijven (414 paar Gierzwaluwen voor de twee gemeenten), niet minder dan zes-honderd miljoen insecten wegvangen!

In een derde artikel in het blad (20e jrg. no. 4, 1974) behandelt de zelfde journalist de trek van de mezen vanuit Oost-Europa naar het Westen. Er zijn er zelfs, zo heeft het ringonderzoek uitgewezen, die tussen oost en west pendelen! Vandaar soms de ontmoeting met mezen op de wonderlijkste plaatsen zoals de Zwarte Mezen, de typische dennebosvogels, midden in het riet in de Flevopolders!